

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 10 Mart 2021
Sayı : 1656

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Hayvanları Koruma Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 05.03.2021

Av. Mahmut TANAL
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	- Tarım, Orman ve Köylere - İşleri
Esas Komisyon	Çevre
Tarih :	12 Mart 2021
Esas No: 43472	

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİGİ
11 Mart 2021
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
11 Mart 2021
No. 792631
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Hayvanlar, insanlar tarafından önce hem besin kaynağı olarak hem de binek olarak görülmüştür. İlerleyen zamanlarda ise tıp alanı başta olmak üzere çeşitli nedenlerle denek olarak kullanılmışlardır. Hayvanlar çok eski tarihlerden beri deneysel amaçlarla kullanıldığı için hayvan haklarının korunması yönünde yapılan ilk düzenlemeler de hayvanların deneysel çalışmaları konusuna karşıt yapılan düzenlemelerdir. Hayvanlara ilişkin birçok ülkede düzenlemeler yapılmış, UNESCO öncülüğünde Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi düzenlenerek 1978 yılında kabul edilmiştir. Ülkemizde ise ilk yasal düzenleme Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Sözleşme ve 24 Haziran 2004 tarihinde kabul edilen Hayvanları Koruma Kanunu'dur.

Ülkemizde hayvan hakları 5199 sayılı Hayvan Hakları Kanunu ile düzenlenmektedir. 5199 sayılı kanun uyarınca bütün hayvanların eşit ve yaşam hakkının olduğuna ilişkin hüküm bulunmaktadır. Yine hayvanlara ilişkin olarak mevzuatımızda birçok kanun hükmü bulunmaktadır. Türk Ceza Kanunu'nda hayvanlarla ilgili olarak doğrudan veya dolaylı birçok hüküm bulunurken Anayasamızın orman varlığı ve orman alanlarının korunması ile ekosistemin korumasının sağlanmasına ilişkin düzenlemeleri ile hayvanların korunması açısından da büyük önem taşımaktadır. Çevrenin bir unsuru olan hayvanların korunmasının gerekliliği, hukukun genel amaçları içinde yer almaktadır. Her ne kadar hayvanların bazı haklara sahip olması ve bunların hukuk alanında korunması düşüncesi ile mevzuatımızda düzenlemeler yapılmış olsa da bu düzenlemeler ile hayvanlar hak sahibi yapmamaktadır. Düzenlenen mevzuat hükümleri ile insan davranışlarının düzenlenmesi amaçlanmaktadır. Zira hayvanlara, kişilere tanınan hak anlamının hak tanınması olağan dışıdır. Hayvanlar hakka sahip bir varlık olarak kabul edilseler dahi bu hakkı kullanma ehliyetinden yoksundurlar. Hayvanları korumadaki asıl amaç ise insanlar ile hayvanların eşit olmalarını sağlamaktan ziyade hayvanların acı ve işkence çekmelerinin önüne geçmek, ölmelerine engel olmak, aç kalmalarını engellemek, insani duygular ve isteklerden dolayı hayvanların doğal ortamlarından koparılmasını engellemek amacıyla insan hakları ve ahlaki normlar ile doğru orantılı bir şekilde hareket etmektir.

Tüm bu açıklanan hususlarla birlikte her ne kadar mevzuatımızda hayvanlara ilişkin doğrudan ve dolaylı birçok hüküm bulunsun da günümüzde hayvan hakkı ihlallerini yeterince engellenememektedir. Son dönemlerde hayvanlara karşı kötü muamele git gide artmaktadır. Hayvanlara karşı yapılan haksız müdahaleler, kötü muameleler yalnızca insanlar tarafından değil kurumlar tarafından da yapılmaktadır. Bunun nedeni ise mevzuatımızda hayvan hakkı ihlallerinde yalnızca insanlar tarafından gerçekleştirildiğinin kabul edilmesi ve kurumlara herhangi bir ceza öngörülmemesidir. Hayvan hakkı ihlallerinin önüne geçilebilmesi için mevzuattaki genel ifadelerin daha özelleştirilerek ve eksikliklerin giderilmesi gerekmektedir. İşbu kanun teklifi ile Hayvanları Koruma Kanunu'nda yapılacak değişiklik ile hayvanların korunması, hayvan hakkı ihlallerinin önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1 – Mevzuatımızda hayvanların korunmasına ilişkin doğrudan ve dolaylı olmak üzere hükümler bulunsa da işbu hükümler hayvanları hak sahibi yapmamaktadır. Hayvanların acı ve işkence çekmelerinin önüne geçilmesi, ölmelerinin engellenmesi, aç kalmalarını, barınma ve bakım görmeleri hukuk tarafından bu hususların hak olarak nitelendirilmesi ile doğrudan bağlantılıdır. Madde ile de kanunun adı değiştirilerek hayvanların temel hak ve hayvanların mal/eşya statüsünden ziyade temel hak sahibi varlıklar olarak kabul edilerek yaşanacak hak ihlallerinin önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

MADDE 2 – Madde ile ilçe belediye başkanlıkları tarafında kurulan geçici bakımevlerinin tanımı eklenmiştir.

Hayvanların barınma, beslenme, tedavi ve bakım, aşılama, kısırlaştırma gibi işlemlerinin takibi sağlanması amacıyla kayıt altında tutulması sağlanmalıdır. Hayvanların kayıt altına alınması sağlıkları ve refahları açısından oldukça önemli olup hayvanların temel haklarının ihlalinin önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

MADDE 3 – Hayvanların korunmasında insanların davranışlarının düzenlenmesi gerekmektedir. Hayvanlar hakkı sahip olması halinde bu hakkı kullanma ehliyetinden yoksundurlar. İnsanlar tarafından hayvanlara ve hayvan haklarına saygılı olunması sağlanarak hayvan hakkı ihlallerinin önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

Hayvanların kontrolsüz üremelerinin önüne geçilmesi amacıyla hayvanlarının belediyeden izin almaları sağlanarak denetimlerin kolaylaştırılması hedeflenmektedir.

Hayvanların kötü muameleye maruz kalmamaları, rehabilite edilmeleri, aşılanmaları, kısırlaştırılmaları, işaretlenmeleri, tedavi ve bakımlarının yapılmasında eksiklik ve yanlışlıkların önüne geçilmesi için ilgili hususların Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenmelidir.

MADDE 4 – Bir hayvanı sahiplenen veya ona bakan kişinin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından düzenlenen en az 8 saatlik eğitimi alması sağlanarak hayvanı barındırmak, hayvanın türüne ve üreme yöntemine uygun olan etolojik ihtiyaçlarını temin etmek, sağlığına dikkat etmek, insan, hayvan ve çevre sağlığı açısından gerekli tüm önlemleri alma yükümlülüklerini daha doğru bir şekilde yerine getirmesinin sağlanması hedeflenmektedir.

MADDE 5 – Sahipsiz hayvanların kontrol altında tutulabilmesi, denetlenmesi ve hayvanların sağlığı açısından uygulanması gereken tedavilerin ve zamanında yapılabilmesi için işaretlenmesi gerekmektedir. Madde ile sahipsiz hayvanların mikroçip materyali ile kimliklendirilerek kayıt altına alınması sağlanarak başta yaşam hakkı olmak üzere hayvan hakkı ihlallerinin önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

Geçici hayvan bakımevi ve barınaklarda, hayvanların barınma ve bakımı için yardımcı olacak personellerin tıpkı hayvan sahiplenene kişiler gibi hayvanların bakımı ve korunması için uzman kişilerden eğitim alması sağlanarak gerekli hijyenin sağlanması, hayvanların refahı, hayvanların yakalanması konusunda bilgili bir şekilde hareket ederek hayvanların zarar görmesinin önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

Yerel yönetimler bünyesinde kurulacak “Rehabilitasyon Koordinasyon Birimi” ile yıllık hedef planı oluşturularak sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların takibi ve denetiminin kolaylaştırılması hedeflenmektedir.

MADDE 6 – 5199 sayılı Kanunun hayvanların ticareti hususunu düzenleyen 10. maddesine aykırı davranan hayvan üretimi ve ticareti yapan işletmelerin ruhsatlarının iptal edilmesi sağlanarak caydırıcılığın artırılması ve kanun hükmüne aykırı davranılmasının önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

MADDE 7 – Değiştirilen madde hükmünde iki farklı hayvan ırkı sayılmış ve “gibi” ibaresi kullanılarak diğer tehlike arz eden hayvanlar kastedilmiştir. Kanun hükmünde tehlike arz eden hayvanların tahdidi olarak sayılarak ırklar üzerinden değerlendirme yapılmasından çene yapısı güçlü hayvanların tümünün yasaklanması gerekmektedir.

MADDE 8- Hayvan haklarının ihlali yalnızca kişiler tarafından değil kurumlar tarafından da gerçekleştirilmektedir. Ancak mevzuatımızda yalnızca kişilerin cezalandırılması hükme bağlanmış olup kurumlara yaptırım uygulanmasına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Bu durum ise keyfiliğe sebep olmaktadır. Belediyeler tarafından hayvanlara kötü muamelede bulunulması, eziyet edilmesi vb. durumların önüne geçilmesi için yaptırıma tabi olması gerekmektedir. Dolayısıyla madde hükmünde düzenlenen hayvanlarla ilgili yasaklara aykırı davranan personelleri kanalıyla aykırı davranan belediyelerin Bakanlık tarafından yaptırım uygulanmasının önünün açılması hedeflenmektedir.

MADDE 9 – Madde ile değiştirilen madde hükmü başlığında yer alan “İl Hayvanları Koruma Kurulu” nun ismi, işbu kanun teklifi ile değiştirilen kanun adına uygun olarak “İl Hayvan Hakları Koruma Kurulu” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 10 – Radyo ve televizyon programlarında hayvanların korunması ve refahı amacıyla yapılan yayınların sürelerini artırarak kişilerdeki hayvan haklarına ilişkin farkındalığın artırılması hedeflenmektedir.

MADDE 11 – Hayvanlar, hayvanat bahçelerinde tutulup hapsedilerek doğal yaşam alanlarından bir hayli uzakta yaşamak zorunda bırakılmaktadır. Madde ile hayvan haklarının ağır bir şekilde ihlaline sebep olan hayvanat bahçelerinin çalışma usul ve esaslarının Çevre ve

Şehircilik Bakanlığı'nın görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesine, yeni hayvanat bahçesi kurulması engellenerek hak ihlallerinin önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

MADDE 12 – Yürürlük maddesidir.

MADDE 13 – Yürütme maddesidir.

5199 SAYILI HAYVANLARI KORUMA KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1 – 24.6.2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun adı “Hayvan Hakları Kanunu” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2 –5199 sayılı Kanunun 3’üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir

“ö) Geçici hayvan bakımevi: İlçe Belediye Başkanlıkları tarafından kurulan sahipsiz hayvanların rehabilitasyon süresince beslenme ve barınma ihtiyaçlarının karşılandığı, tedavi ve bakımlarının yapıldığı, aşılandığı, kısırlaştırıldığı, işaretleme yapıldığı, sahiplendirildiği, sahiplendirilemeyen hayvanların doğal yaşam ortamlarına geri bırakılmasına ilişkin iş ve işlemlerin yürütüldüğü tesisi,”

“p) Barınak: Büyükşehir belediyesi olan illerde Büyükşehir Belediye Başkanlıkları, büyükşehir olmayan illerde Belediye Başkanlıkları tarafından kurulan doğası dışı agresif ve saldırgan hareketler gösteren, yaşlı, zayıf, engelli vb. sebeplerden dolayı çevreye uyum gösteremeyen hayvanların sahiplendirildiği, sahiplendirilemeyen hayvanların doğal yaşam ortamlarına geri bırakılmadan yaşamları boyunca rehabilite edildiği, beslenme ve barınma ihtiyaçlarının sağlandığı tesisi,”

“r) İşaretleme: Veteriner Hekim kontrolünde hayvanlara kulak küpesi, mikroçip gibi materyallerin uygulanması ile hayvanları kimliklendirilmesi ve kayıt altına alma yöntemini,”

MADDE 3 –5199 sayılı Kanununun 4’üncü maddesinin birinci fıkrasının “a” ile “k” bendi aşağıdaki değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki “l” bendi eklenmiştir.

“a) Bütün hayvanlar eşit doğar ve Kanun hükümleri çerçevesinde yaşama ve saygı görme hakkına sahiptir.

“k) Kontrolsüz üremeyi önlemek amacıyla, toplu yaşanan yerlerde beslenen ve barındırılan kedi ve köpeklerin sahiplerince kısırlaştırılması esastır. Bununla birlikte, söz konusu hayvanlarını yavrulatacak isteyenler, belediyeden özel izin belgesi almakla ve doğacak yavruları belediyece kayıt altına aldirarak bakmakla ve/veya dağıtımını yapmakla yükümlüdür.”

“l) Geçici hayvan bakımevi, barınak, hayvan nakil ambulansı, hayvan takip aracı, insanlar tarafından hayvanların yakalanma şekli; iş sağlığı ve güvenliği esaslarına uygun bir şekilde Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. “

MADDE 4 –5199 sayılı Kanununun 5’inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bir hayvanı sahiplenmek isteyen kişiler, hayvanların bakımı ve korunması ile ilgili olarak Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından düzenlenen en az 8 saatlik eğitim programına katılarak sertifika almakla yükümlüdür.”

MADDE 5 –5199 sayılı Kanununun 6’ıncı maddesinin dördüncü fıkrasındaki “öncelikle” ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Geçici hayvan bakımevi ve barınaklarda bulunan sahipsiz hayvanlar mikroçip materyali ile kimliklendirilir. Kimliklendirilen hayvanın mikroçip numarası mikroçip veri tabanı kaydına kaydedilmesi zorunludur.”

“Geçici hayvan bakımevi ve barınaklarda bulunan personeller, hayvanların bakımı ve korunması ile ilgili olarak Türk Veteriner Hekimleri Birliği tarafından düzenlenen eğitim programına katılarak sertifika almakla yükümlüdür”

“Sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların rehabilite edilmesi ile ilgili Büyükşehir belediyesi olan illerde Büyükşehir Belediyesi, büyükşehir olmayan illerde İl Belediyesi idaresinde ‘Rehabilitasyon Koordinasyon Birimi’ kurulur. Bu birim tarafından tüm kurum ve kuruluşları ile eşgüdüm sağlamak suretiyle yıllık hedef planlar oluşturularak sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanlar kısırlaştırılır, aşılanır, işaretlenir.”

MADDE 6 –5199 sayılı Kanunun 10’uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“ Hayvanların üretimini ve ticaretini yapanlar, bu madde hükmüne aykırı davranması halinde iş yeri ruhsatları iptal edilir.”

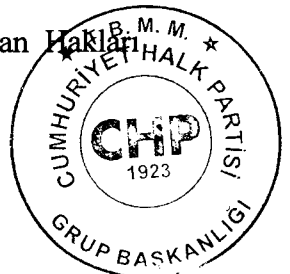
MADDE 7 –5199 sayılı Kanununun 14’üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“1)Tehlike arz eden hayvanları üretmek; sahiplendirilmesini, ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapmak; takas etmek, sergilemek ve hediye etmek.”

MADDE 8- 5199 sayılı Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

“MADDE 14/A: Hayvanlar için yeterli bakımevi ve barınak kurulması, tedavi ve bakım yapma, aşılama, kısırlaştırma, işaretleme yapma gibi yükümlülüklerini yerine getirmeyen; personel kanalıyla bu madde hükümlerine aykırı davrandığı tespit olunan yerel yönetimlere Bakanlık tarafından yaptırım uygulanır.”

MADDE 9 –5199 sayılı Kanunun 15’inci maddesinin başlığı “İl Hayvan Hakları Koruma Kurulu” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 10–5199 sayılı Kanununun 20’inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 20- Hayvanların korunması ve refahı amacıyla; yaygın ve örgün eğitime yönelik programların yapılması, radyo ve televizyon programlarında bu konuya yer verilmesi esastır. Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile özel televizyon kanallarına ait televizyon programlarında ayda en az dört saat, özel radyo kanallarının programlarında ise ayda en az bir saat eğitici yayınların yapılması zorunludur. Bu yayınların % 20'sinin izlenme ve dinlenme oranı en yüksek saatlerde yapılması esastır. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu görev alanına giren hususlarda bu maddenin takibi ile yükümlüdür.”

MADDE 11 –5199 sayılı Kanununun 22’inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 22- Bu kanunun yürürlüğe giriş tarihinden itibaren hayvanat bahçesi kurulması yasaktır. Mevcut hayvanat bahçelerinin çalışma usul ve esasları Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 12 – Bu Kanun yayımlandığı gün yürürlüğe girer.

MADDE 13 – Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

